

- Widzieć i być widziany
- Systemy ratunkowe
- Jak przeżyć szybownictwo ?

Zar, Grudzien 2005

C.M. Matkowski

Update 2014

- Widzieć i być widziany
- Systemy ratunkowe

Zar, Grudzien 2005

C.M. Matkowski

Update 2014

- Widzieć i być widziany
- Systemy ratunkowe

Zar, Grudzien 2005

C.M. Matkowski

Update 2014

Widzieć i być widziany

Agenda

- **Widzieć i być widziany**
 - Projekt BEKLAS (=> 1_BEKLAS_PL.ppt)
 - FLARM (=> 2_FLARM_PL.ppt)
- **Systemy ratunkowe**
- **Sprzet**
- **Jak przeżyć szybownictwo?**

Widzieć i być widziany

- FLARM = ADS-B (Automatic Dependent Surveillance-Broadcast)
- Transponder Mode S
- Urządzenia ostrzegające na bazie transpondera
- Folie, Lampy (LED) i farby ostrzegające (projekt BEKAS)
- Sprzet (Kabina, variometr akustyczny,)
- **Własny „Ryzykomanagement“**

FLARM

- ostrzega przed niebezpiecznymi zbliżeniami innych szybowców
- ostrzega przed kablami i innymi stałymi przeszkodami
- ostrzega akustycznie i optycznie
- Jest systemem pomocniczym wspierającym pilota w obserwacji przestrzeni
- błędne alarmy są zminimalizowane poprzez inteligentne algorytmy
- Otwarty protokół komunikacyjny, Pasmo ISM
- **Wymaga często drugiej anteny (pod kadłubem)**

Systemy Ratunkowe

- Zintegrowany system ratunkowy (Fa. Streifeneder, Ventus 2br)
- SOTEIRA – system wyciągający pilota (Akaflieg Darmstadt)
- NOAH – poduszka wypychająca (DG)
- ELT (Emergency Locator Transmitter)
- Spot3 (Funkcje: **SOS** / HELP / OK / TRACKING(10min))

Zintegrowany System Ratunkowy

SOTEIRA

NOAH

SPOT3

<http--www.dg-flugzeugbau.de-Data-Videos-noah-ls8.wmv>

Sprzet

- Manualne polaczenia sterow (zabezpieczenia np. zawleczki Wedekind, **kontrola sterow pod obciazeniem przed startem**)
- Kontrole po twardych ladowaniach i cyrklach
- Ostroznie po naprawach niewiadomego pochodzenia
- Zaczep-Rögera w kabinie
- Variometr akustyczny juz w fazie szkolenia
- TRANSPONDER, urzadzenia na rynku od wielu lat (Fa. Becker, Filser, Garrecht)

Jak przezyc szybownictwo ? - Profilaktyka

- Nie znając dokładnych liczb stawilbym teze ze „Polska“ statystyka wydarzen lotniczych jest zastraszajaca jezeli sie wezmie pod uwage mala ilosc ruchu lotniczego w GA
- Brak dopracowanych systemowych, strukturalnych rozwiazan dla potrzeb szybownictwa (lotnictwo zawodowe jest duzo dalej)
- Jak przerwac lancuch bledow ktory prowadzi do wypadkow ? Przyczyny sa czesto trudne do rozpoznania i sa w „kulturze szybowcowej“ nie tematyizowane i nie dyskutowane.
- Elementy: Bledy techniczne, rzemiosla(bledy pilota), ocena sytuacji, stres/blokady, kolektywne „rozpracowanie“ bledow,..
- **„Prywatne“ statystyki mowia ze ok. 10% zawodnikow tego nie przezywa wiec dlaczego to robimy ?**

Jak przezyc szybownictwo ? - Motywacja

- Jezeli ktos nie wierzy w te prywatne statystyki z 10%+ to niech przyjrzy sie ponizszej ankiecie sprzed 3 lat (a latamy najczesciej ponad 30 lat)
- Z tej listy (ok 50 nazwisk) pierwsze 3 dziesiatki (lacznie z Kamilem) sa juz "zajete".
- Ile lat potrwa zeby ta lista przekroczyła 10% ??? Kto nastepny ?
- Czy nie warto sie zastanowic nad osobista strategia aby tak sie nie stalo ?

Leszno, 20.8.2011 STP PC

Opinie @

Imię Nazwisko	Mam FLARM	Zamierzam zakupić FLARMU	Popieram używanie FLARMU	podpis
1. SIOBRYTA ANDRZEJ	NIE	TAK	TAK	Siostryta
2. Świąt Tadusz	-	tak na 230E	tak	SM
3 Christoph Mathocko	TAK	-	TAK	Mathocko
4. Xuzena Fowkowska	-	+	tak	Fowkowska
5. M. Czerniak-Tamc	NIE	tak	tak	Marc
6. Halina Rydzewska	NIE	TAK	TAK	Rydzewska
7. HOEBERDORF MAREK	NIE	TAK	TAK	Hoeb
8 Ursula Bochajko	NIE	TAK	TAK	Bochajko
9 Pichonkin Danus	NIE	NIE	TAK	Pichonkin
10. MIREK ANDRZEJ	TAK	NIE	TAK	Mirek
11 DUL TOMASZ	TAK	-	Tak	Dul
12 Gerhanof CIEPLY	-	-	Tak	Cieply
13 SCHRÖNER HUBERT	NIE	TAK	TAK	Schröner
14 STOJAN MICHAL	NIE	NIE	TAK	Stojan
15 MRONKA JACEK	TAK	-	TAK	Mronka
16 HARSZALEC KRYSZTOF	-	-	-	Harszalec
17 Kucik Tomasz	-	-	TAK	Kucik
18. Bojane Demianello	NIE	TAK	TAK	Bojane
19. MAREK FRĄCZKOWIAK	NIE	TAK	TAK	Frączkowski
20. Sporek Jan	-	-	Tak	Sporek
21. SIBELKIEWICZ ANDRZEJ	TAK	TAK	TAK	Sibelkiewicz
22. Meller Dariusz	NIE	NIE	NIE	Meller
23. Helwig Mirosław	NIE	?	TAK	Helwig
24 SZYLBERSKI ROMAN	NIE	TAK	TAK	Szybberski
25. HERSZKOWICZ SZYMON	NIE	TAK	TAK	Herszkowicz

Leszno 20.8.2011

Opinie

Imię Nazwisko	MAM FLARM	Zamierzam zakupić FLARMU	Popieram używanie FLARMU	Podpis
26 Zdzisław Świduch	NIE	NIE	TAK	Świduch
27 Lipiński Piotr	-	-	TAK	Lipiński
28 K. Paliński	NIE	NIE	TAK	Paliński
29 K. Ziemowit	TAK	NIE	TAK	Ziemowit
30 A. Majewski	TAK	NIE	TAK	Majewski
31. J. Mikstajewski	-	-	TAK	Mikstajewski
32 T. Borowik	NIE	tak	tak	Borowik
33 M. Dąbrowski	NIE	NIE	tak	Dąbrowski
34 F. Rymaszek	NIE	tak	tak	Rymaszek
35. M. ARZĘBOWICZ	NIE	TAK	TAK	Arzębowski
36. J. HANZONKOSKI	NIE	TAK	TAK	Hanzonkoski
37 Wójcik	NIE	tak	tak	Wójcik
38 K. Sobieszka	NIE	TAK	TAK	Sobieszka
39 K. Paweł	NIE	TAK	TAK	Paweł
40 Nowacki	NIE	TAK	TAK	Nowacki
41 Dołżycki	NIE	TAK	TAK	Dołżycki
42. DEBIECZAK EMIL	NIE	-	TAK	Debiczak
43. TOMASZ BASH	TAK	TAK	TAK	Bash
44. Jodanisiewicz	NIE	TAK	TAK	Jodanisiewicz
45. Dławiński Roman	NIE	TAK	TAK	Dławiński
46. Marek Osuski	TAK	-	TAK	Osuski
47. Wrona Tadeusz	NIE	TAK	TAK	Wrona
48. ZDUW. KUCIŁO	NIE	NIE	NIE	Zduw. Kucilo
49. SIKORSKI JERZY	NIE	NIE	NIE	Sikorski
50. Karczak Bogdan	NIE	TAK	TAK	Karczak
51. Bodnaruk Zdzisław	NIE	TAK	TAK	Bodnaruk
52. Kujala Janina	NIE	TAK	TAK	Kujala
53. Przemysław BARTAL	TAK	-	dobrze	Bartal
54. Marek BIAŁY	NIE	TAK	COŚTAK	Biały

Jak przezyc szybownictwo ? - Wypadki

Lotnictwo jest oparte na redundancji tzn. z regoly jeden pojedynczy blad lub usterka nie prowadzi do wypadku. Najczesciej jest to lancuch zdarzen

Zeby tego uniknac trzeba ten lancuch jak najszybciej przerwac albo profilaktycznie do takich sytuacji nie dopuszczac lub je ograniczac. Potrafic nieraz powiedziec nie jezeli istnieja do tego przeslanki.

Zrodlo wypadkow:

1. **Bledy techniczne** (zniszczenie struktury szybowca, techniczne ograniczenia jak np. nie dzialanie przyrzadow z powodu zatkanych dajnikow cisnieniowych,..

2. **Bledy w rzemiosle** czyli "**Bledy pilota**"

Najczestsza przyczyna wypadkow ktora zdarza sie takze bardzo doswiadczonym pilotom.

np. zla kalkulacja do ladowania, zu wolny ostatni zakret (zeslizg/wyslizg),..

3. **Przeciazenie pilota**

Wywolane przez nadmierny stress np w sytuacji zlej termiki w trudno ladowalnym terenie, niski samowyczep w czasie holu, dehydracja i zmeczenie w dlugim locie,...

4. **Zla ocena sytuacji:**

Do tego nalezy pogoda, teren, doswiadczenie lotnicze, stan treningu, forma dnia, psychologiczne otoczenie (z daleka od pesymistow :))...

Jak przezyc szybownictwo ? - Wnioski

- 1) Odpowiedzmy sobie na pytanie **dlaczego dalej chcemy latac** zawodniczo jezeli wiemy ze co dziesiaty tego nie przyzywa
- 2) Miejmy zawsze **plan B** a lepiej 2 inne opcje (nie liczymy na szczescie)
- 3) Rozwijajmy wlasny "**Ryzyko-Managment**„, tzn **wlasna strategie przezycia w szybownictwie**.

Przyklady: JANUSZ („Nie latam zawodniczo w gorach“), wybieram sprzet o dobrych wlasnosciach lotnych, nie latam na sprzecie z manualnymi polaczeniami sterow, ..

- 4) Nabywajmy **wiedze** i udoskonalajmy procedury ktore obniza poziom ryzyka.
- 5) Potrafmy **powiedziec NIE** jezeli sa do tego przeslanki
Nie ignorujmy „ostrzezen losu“.

Pamietajmy ze szybownictwo **to tylko zabawa** i za niedlugo sa nastepne zawody z nowymi szansami.

Jak przezyc szybownictwo ? –Osobiste odpowiedzi

1) Dlaczego to robie?

Bo lubie, daje mi pozytywne doznania (wolnosc, swobode, odskocznia od normalnego przeladowanego zycia, dazenie do perfekcji, postep techniczny, spotykam ludzi z ktorymi laczy mnie ta sama pasja,..)

Pomimo tej statystyki ktora mowi ze co dziesiaty tego nie przezywa, **latam dalej bo jestem pewny ze przez moje zachowanie jestem w stanie ta statystyke poprawic co najmniej 10, 100 krotnie.** Ryzyko resztkowe zawsze pozostanie i jest to cena za to ze robimy to co lubimy.

Nie licze wylacznie na szczescie.

2) Stosuje taki margines bezpieczenstwa ze mam zawsze **conajmniej jedna opcje**

3) Ciagle rozwijam **wlasny "Ryzyko-Managment"**, wlasna strategie

np. staram sie nie przebywac w peletonie nie tylko przed odejsciem jezeli nie ma takiej potrzeby

Nie „walcze“ w kominach przed odejsciem jezeli nie ma to wplywu na wynik, po prostu ustepuje.

Szczegolowo sprawdzam sprzet przed startem (kontrola napedow pod obciazeniem,..)

Poprawiam/udoskonalam konstrukcje szybowca i dopasowuje do moich potrzeb (wlasny sprzet bardzo pomaga)

Staram sie przyjechac na zawody wypoczety lub odpowiednio wczesniej

Przed zawodami odrabiam "wszystkie zadania domowe" zeby miec komfort psychiczny (od pracy i innych problemow).

Staram sie utrzymac kondycje fizyczna (np. narty, rower,..)

...

Jak przeżyć szybownictwo ? - Osobiste odpowiedzi

4) Staram się brać udział w wykładach, kursach doskonalących

Przykład: Hermann Trimmel (Austria),

Trening Mentalny prowadzony przez Reinera Rose (OLC), MST, wykłady na corocznym zjeździe szybowników, nowa literatura, internet, dyskusje na ten temat,...

Edukacja nigdy się nie kończy i staram się w każdym sezonie coś nowego poznać.

5) Nieraz mówię NIE:

- Rezygnuję ze startu w sobotę jeżeli jestem po trudnym tygodniu pracy i przemęczony

- W konkurencji nie stawiam wszystkiego na jedną kartę nawet jeżeli mogę przez to wygrać zawody.

- W zawodach niższej rangi staram się obniżyć poziom ryzyka i traktuję je bardziej treningowo. (np. przedME 2012 w Vinon)

- Kilkanastce lat temu (po tragicznym wypadku A.Machinek) zdecydowałem że nie wsiadam do samolotów ultralekkich (uznałem że przepisy budowy tzn ograniczenia nie pozwalają na zbudowanie stabilnego tzn. bezpiecznego samolotu tej klasy)

Jak przezyc szybownictwo ? - Twoje odpowiedzi

- 1) Dlaczego latasz zawodniczo jezeli wiesz ze co dziesiaty tego nie przyzywa? Jaka jest Twoja motywacja.
- 2) Masz zawsze plan B i 2 inne opcje czy liczysz tylko na szczescie tzn. zgadzasz sie na te 10%.
- 3) W jaki sposob rozwijasz wlasny "Ryzyko-Managment? Jaka jest Twoja strategia? Jezeli miales przeslanki do wypadku lub nawet wypadek to jakie wyciagnales z tego wnioski?
- 4) W jaki sposob nabywasz wiedze i w jaki sposob starasz sie obnizyc poziom ryzyka. Co zrobiles w tym kieunku w ostatnim czasie?
- 5) Potrafisz powiedziec **NIE** takze w dniu z przepieknymi cumulusami?

Dziękuję za uwagę

Odmowilibys startu jak jest „prawdziwy Texas“ a Ty nie
jestes w pelnej dyspozycji ?